

minem ad eum statum in quo erat, quando non erant talia signa, sperans quod, sicut antea non alliciebatur dæmon ad malefaciendum, ita nec postea signis destructis excitabitur.

16. *Secundum argumentum solvitur.* — Quod signum positivum dari possit licite ut dæmon desistat a maleficio. — Ad secundum argumentum, imprimis responderi posset non esse omnino eandem rationem, quia plus est dare signum quam tollere, quia per ablationem solum destruitur superstitio, quod bonum est; per actionem autem effectricem signi videtur quodammodo continuari superstitio, et intervenire aliqualis positiva cooperatio ad illam, et ideo major cautela in tali casu videtur necessaria. Nihilominus tamen re attente spectata, si illa actio, licet positiva videatur, præcise ordinetur ad auferendum vel impediendum signum, non est mala, nec superstitiosa, nec magis pertinet ad societatem cum dæmone, vel ad honorem ejus, quam pura ablatio positivi signi. Ut, verbi gratia, si signum datum a dæmone esset se non cessaturum a maleficio talis hominis, quandiu corpus ejus lotum non fuerit, non pertinebit ad magiam lavare corpus, si id fiat non intentione positive sanandi illo medio aut opera dæmonis, sed tantum tollendi signum, ut ille cesset malefacere, quia intentio illa bona est, et medium est indifferens de se; et, supposita malitia dæmonis, est bonum, quia solum est auferre incrementum mali, et parum refert quod ablatio signi fiat per actionem positivam alterius rationis, sive non; item, finge dæmonem dedisse pro signo se nociturum tali homini, quandiu ille non se signaverit cruce, vel quandiu non habuerit tales reliquias ad collum appensas; numquid propter pravam dæmonis conditionem et intentionem non licebit illa facere? Licebit sine dubio, non solum propter specialem sanctitatem talium rerum, sed etiam ad destruendum signum a dæmone datum. Et hoc a paritate rationis colligitur ex citatis auctoribus, et satis in particulari significat Sylvester, verb. *Maleficium*, quæst. 9, cum Hostiens., in cap. *Litteræ*, § *Mulieres*, de Frigid. et malefic.; sed ille generalius loquitur. Idem vero expresse notavit Lessius supra, dub. decimo, in ultima assertionem.

17. *Tertium argumentum enodatur.* — Ad tertium jam fere responsum est; quicquid enim dæmon antea sponderit, potest malitia ejus separari ab actione destruentis signum, ex bona intentione operantis, quia ac-

tio de se indifferens est. Ille ergo nunquam intendet (ut recte operetur) ut maleficiatus consequatur salutem per actionem et industriam positivam dæmonis, absit, hoc enim intrinsece malum est, nam est invocare dæmonem, et excitare illum; solum ergo intendet negationem hanc, quæ bona est, et pactum non includit, scilicet, ut dæmon non habeat unde specialiter excitetur ad nocendum, quod ipse homo sua naturali virtute et actione efficere potest tollendo signum. Postquam vero actio ita fit, ut postea dæmon non solum cesset a malo, sed etiam operetur aliquid ad salutem restituendam, per accidens est, nam id faciet malitia sua, et quia vult fidelem se alteri ostendere, non tamen faciet provocatus ab eo qui abstulit signum, qui tunc solum se habet, ut permittens illam dæmonis operationem, non ut cooperans ad illam, nec ut rogans aliquo modo aut honorans dæmonem, sed potius ut rescindens pactum ejus, quantum in se est.

18. *Hieronymi locus explicatur.* — Ad locum Hieronymi dico imprimis, Hieronymum ibi non dicere, Hilarionem noluisse investigare signa quia id malum esset, sed simpliciter noluisse. Unde potius in tali absoluta locutione indicat, non ex necessitate, sed ex perfectiori virtute ita se gessisse; ac subinde non id omisisse quia esset malum, sed quia plus de Deo confidebat; erat enim dignum tali viro, ut altiori virtute et modo, dæmonis opera destrueret, et ideo de quærendis signis non curavit. Deinde fortasse timuit Hilarion aliquod scandalum, ut significant illa verba: *Ne solitis incantationibus recessisse videretur*; id est, ne astantes id putarent, et aliquod scandalum sumerent; facile enim crederent non potuisse dæmonem expelli a viro sancto invitum, et non ablatis signis. Tunc ergo sine dubio non expediebat tali viro, et in tali occasione, uti illo medio, esto illud per se et natura sua malum non sit.

CAPUT XVIII.

AN SIT INTRINSECE MALUM, VEL ALIQUANDO
LICEAT UTI MALEFICIO AD MALEFICIUM DE-
STRUENDUM.

1. *Non licet uti magia ad tollendum effectum remanentem ex maleficio quod jam cessavit.* — Superest dicendum de remediis superstitiosis, quæ possunt adhiberi vel ad tollendum nocumentum prius factum per præce-

dens maleficium, quod jam omnino præterit et cessavit, solumque reliquit effectum suum; vel possunt adhiberi ad maleficii signa destruenda, et rescindendum pactum quod durat. Item in hoc distingui potest inter ipsum magum, qui talibus maleficiis utitur, et alium, qui ab ipso petit ut tollat maleficium jam factum. Primo ergo certum est, si effectus relictus est ex maleficio, et maleficium jam cessavit, non licere uti opera artis magicæ ad curandum talem effectum, quod a fortiori docent omnes Doctores infra referendi. Quia non est licitum uti arte magica ad curandum morbum ortum a causis naturalibus, et propria naturæ corruptione; ergo nec ad curandum morbum ex maleficio causatum; est enim eadem ratio deformitatis in utroque remedio; et quod morbus provenerit ex priori maleficio, valde accidentarium est. Item non licet uti magica arte ad benefaciendum; ergo nec ad recuperandas divitias, quæ per maleficium destructæ aut combustæ fuerant; ergo neque omnino ad expellendum quemcumque similem effectum. Quæ rationes probant non solum esse illicitum in eo casu per se uti arte magica, habendo pactum cum dæmone expressum, vel pactum quod intrinsece malum est; verum etiam nec licere uti industria magi ad talem effectum submovendum, vel curandum, etiamsi magus ipse maxime paratus sit ad tale remedium tribuendum. Quia non licet petere a mago parato, ut naturali morbo per suam iniquam artem remedium adhibeat; nam hoc est quod universa Scriptura et omnes Canones, et leges prohibent; ergo idem est, etiamsi morbus, vel alius similis effectus per aliud maleficium fuerit factus; est enim (ut dixi) eadem ratio. Quæ autem sit propria ratio a priori hujus prohibitionis, in sequenti puncto dicitur.

2. *Mago non licet uti maleficio ad aliud tollendum.* — An aliis liceat uti opera magi ad tollendum unum maleficium per aliud. — Pars affirmativa. — Secundo, certum est mago ipsi nunquam licere uti maleficio ad maleficium tollendum, etiamsi ipsemet prius maleficium fecerit, et non possit aliter illud destruere, sicut interdum contingit. Ita docent omnes statim referendi, tanquam certum et indubitatum in fide. Et patet rationibus factis, et ex omnibus quæ hactenus diximus de malitia talis operis, quod intrinsece malum est, et universaliter prohibitum. His ergo stantibus, quæri nihilominus solet an liceat uti opera ejusdem vel alterius magi, ad impediendum

vel tollendum prius maleficium et effectum ejus per aliud maleficium efficacius, ut sic dicam. In qua re auctores variis distinctionibus usi sunt. Prima est, quia vel maleficus paratus est ad utendum maleficio, ut prius destruat, et sic cesset effectus ejus, vel non est paratus, sed oportet rogare et inducere illum. Quando non est paratus, omnes fatentur non licere uti opera malefici, ut maleficus est. Tamen in alio casu, quando est paratus, dicunt esse licitum ab illo petere ut maleficium maleficio solvat. Hanc sententiam tenet Angel., in Sum., verb. *Superstitio*, numero decimo tertio, referens pro illa Aureol., 4, d. 34, quæstione secunda. Fundatur solum in hoc, quod licet ad bonum finem uti malitia hominis parati, sicut licet petere mutuum ab usurario, et juramentum ab infideli, qui per Deos falsos juraturus est. Addi potest in confirmationem, quod tunc non petitur effectus positivus, seu auxilium dæmonis ad aliquid agendum, sed sola destructio maleficii, quæ bona est. Confirmatur secundo, quia ab ipso dæmone liceret petere ut desistat; ergo a ministro dæmonis idem licet postulare, vel certe ab ipso dæmone per suum ministrum. Antecedens patet, quia sanctus Angelus, et interdum homo præcipit dæmoni ut desistat a malo faciendo; ergo qui non valet imperare vel cogere illum, poterit saltem petere.

3. *Pars affirmativa erronea judicatur.* — Verumtamen hæc sententia sibi ipsi contraria est, et omnino falsa speculative, et practice improbabilis, et tam repugnans dogmatibus fidei, ut erronea judicetur. Prima pars, quæ est fundamentum cæterarum, declaratur; nam dicti auctores fatentur non licere inducere illum qui maleficia facere novit, non tamen est solitus nec paratus illa facere, ut maleficium maleficio solvat; quod certissimum est. Et ratio est, quia in ipsomet malefico seu mago, intrinsece malum est per magicam artem aliquid efficere aut procurare, et ideo nunquam licet, etiamsi propter bonum finem fiat; quia non sunt facienda mala ut veniant bona, ad Rom. 3, quod in his maxime verum est, quæ sunt intrinsece mala. Quod autem tale sit opus magicæ, constat ex omnibus hactenus tractatis, et ex dictis in puncto proxime præcedenti. Quando enim maleficium cessavit, et effectus maleficii permanet, non est licitum illum curare per remedia magica, quæcumque illa sint, si talia sint ut non possint esse naturales causæ, sed signa non divina; nam eo ipso sunt signa dæmoniacæ, et pactum cum dæmone in-

cludunt, quo uti intrinsece malum est, et ut tale prohibitum in Scriptura et jure canonico, ut supra visum est. Hæc autem ratio eodem modo procedit, quando neque effectus maleficium cessavit, neque ipsum maleficium; ergo non minus est intrinsece malum uti maleficio, seu arte magica, ad tollendum maleficium, quia pactum cum dæmone idem intercedit; nec magis potest ex hoc fine honestari quam ex aliis, ut recte docuit D. Thomas, in 4, d. 34, art. 3, et ibi Bonav., Scot., et omnes. Sicut ergo ipse magus non potest licite uti arte sua ad maleficium tollendum, ita neque alius potest licite illum ad id faciendum inducere, præsertim quando ille paratus non est, quia nunquam licet alium ad malum inducere. Et ita dicti auctores in primo puncto recte sentiunt.

4. *Opus per se illicitum nunquam potest ab aliquo peti, etiamsi ad illud sit paratus.* — *Objectio.* — Ex illo autem convincuntur falsum dicere in secundo puncto, seu membro divisionis suæ. Nam ut recte advertit Cajetanus 2. 2, q. 78, artic. 4, tunc licet ab aliquo petere aliquid, quod ille sine peccato facturus non est, quando id quod petitur, per se licet, et sine peccato fieri potest; tunc enim accidentarium est quod alter peccaturus sit id faciendum; nam ex malitia sua addit operi postulato malitiam, non ex vi petitionis. At vero opus per se illicitum, quodque bene fieri non potest, nunquam potest ab alio licite postulari, quantumcumque ille paratus sit. Et ratio est, quia tunc petendo opus, petitur malitia, quia inseparabilis est ab opere; at qui petit, auctor est operis, nam rogans sicut et consulens, causa moralis est operis postulati; ergo est etiam auctor malitiæ, et propria causa talis peccati ob eandem rationem, quia inseparabilis est malitia a tali opere. Dices: quando alter est paratus, non videtur induci ad opus, quia ipse per se est satis inductus; qui ergo petit opus aliquod a tali homine sic disposito, non est causa operis vel peccati, sed tantum utitur malitia alterius. Respondeo falsam ac perniciosam esse hanc doctrinam, alias ordinarie ac regulariter licebit petere maleficia seu veneficia a magis, quia ipsi paratissimi sunt ad illa facienda, neque qui sic peteret, censeretur esse particeps talis delicti, ut magia est, quia non est causa ejus juxta illam doctrinam. Consequens est erroneum, ut ex dictis constat; ergo. Et alia similia absurda possunt inferri in materia morali. Falsum ergo est quod in illa evasione assumitur. Nam qui petit ab alio ut det vel faciat ali-

quid, causa est moralis talis operis, etiamsi alter sit paratissimus ad dandum. Et qui petit mutuum ab usurario parato, non excusatur a culpa, quia non sit causa mutui, nam revera causa est, sed excusatur, quia mutuum de se bonum est, et ipse non est causa usurarum, neque illas petit, sed permisit. Secus autem est quando quod postulatur, est ipse actus flagitiosus, a quo non est separabilis malitia; tunc enim qui tale opus petit etiam a parato, ad totum opus et malitiam ejus illum inducit, et ideo a culpa excusari non potest. In præsentem autem ita est, quia opus illud destruendi maleficium per maleficium, seu magiam, intrinsece malum est, ut ostendimus, et ideo non potest postulari etiam a parato, absque eodem genere peccati. Et hæc, ut dixi, est communis et indubitata resolutio Theologorum, in 4, d. 34, et aliorum; Cajetani, tomo 2 Opusc., tract. 12; Castr., lib. 2 de Just. hæret. punit., cap. 15; Abulens., Math. 19, quæst. 90; Turcer., in c. ult., 33, quæst. 1, art. 3; Covar., in capit. *Quamvis pactum*, part. 1, § 1, num. 10; Navar., in Man., cap. 11, num. 29, et aliorum, quos late referunt Martinus, lib. 6, cap. 2, sect. 1, q. 2, et Sanctius, lib. 7, disput. 65, num. 7, et Petrus Binsfel., in libr. 4, capit. de Math. et Mal., quæst. 5.

5. *Poscere a dæmone ut cesset a maleficio, non licet.* — Per hæc ergo, et partes omnes assertionis probatæ sunt, et responsum est ad fundamentum et exempla Aureoli. Ad primam vero confirmationem dicitur imprimis, si maleficium maleficio tollendum est, aliquod positivum crimen postulari, et contrarium negativum præcepto, quia petitur ut fiat illud maleficium, quo aliud tollendum est. Et ita licet ipsa destructio prioris maleficium de se mala non sit, tamen procurare illam tali medio, intrinsece malum est. Secundo, respondendo simul ad secundam confirmationem, dicitur quod, licet destructio maleficium in se bona esse possit, tamen postulare illam a dæmone, intrinsece malum est, quia involvit societatem et pactum cum ipso dæmone, et quemdam cultum ejus. Nam rogare dæmonem ut aliquid non faciat, non minus est quidam cultus ejus, et quædam subjectio ad ipsum, quam rogare illum ut aliquid faciat; sed petere ab illo quodlibet bonum, vel remedium alicujus mali, intrinsece malum est; ergo et petere ab illo ut a maleficio cesset, intrinsece malum est. Unde Leo Papa, sermone 19 de Passione, de dæmonibus ait: *Multis, quod dolendum est,*

ita per nequitiam simulationis illudunt, ut quidem illos et timeant infensos, et velint habere placatos, cum beneficia dæmonum omnibus sint nocentiora vulneribus, quia tutius est homini inimicitiam dæmonis meruisse, quam pacem. Nihil ergo ab eis licet petere seu rogare; ergo nec dissolutionem maleficium. Atque ita docet Sot., 4, d. 54, artic. 3, § *Quod si quis*; et Martinus, ac Sanctius supra, contra quemdam Brianonium (quem referunt) in Collectari. supra 4 Sentent., quæstion. 13, conclusion. 3. Noster etiam Lessius dicto libro 2, cap. 44, dub. 10, dicit licitum esse verbo petere a diabolo, ut desinat nocere, modo id non petatur deprecando. Sed est sano modo intelligendum: nam petere et deprecari parum differunt, unde petere per modum supplicationis non licet; petere autem per modum objurcationis et contemptus licitum est, ut si dicas: Abi hinc, cessa malefacere; in hoc enim nulla est societas cum dæmone, nec aliquid ab eo proprie postulatur, nec honor ei defertur. Et ita nihil contra hoc obstat ratio supra facta, quia quando Angelus vel sanctus homo præcipiunt dæmoni imperando, id faciunt virtute divina, et ut ministri Dei, ejusque obsequentes voluntati; at quando homo rogat dæmonem, tanquam simplex et indigens ejus ope, plane se illi subicit, eumque quodammodo Deo præfert, juxta illud 4 Reg. 1: *Nunquid non est Deus in Israel, ut eatis ad consulendum Beelzebub?* Deus ergo orandus est ut liberet a maleficio, non dæmon. Quod si Deus liberare noluerit, non propterea orandus aut colendus est dæmon, ut in simili dixerunt tres pueri, Dan. 3. Eo vel maxime quod, si quis rectam fidem teneat, non potest cum fiducia petere a dæmone aliquod remedium, etiam in proprio maleficio, cum sciat illum esse mendacem et perniciosum hostem, qui bonum etiam corporis non confert, nisi in ordine ad animæ malum, et ideo etiam ratione periculi moralis non potest hoc fieri sine gravi peccato.

6. Hinc ergo aperte concluditur, non licere petere a mago ut maleficium maleficio tollat, quantumvis paratus sit. Satis enim paratus est dæmon, a quo non licet id postulare; quando autem petitur ab aliquo mago, ab ipso dæmone postulatur, quamvis per magum. Quia petere a mago ut maleficium faciat ad tollendum maleficium, nihil est aliud quam petere ab illo ut id a dæmone obtineat, tanquam ejus amicus et socius, qui cum illo pactum habet; ergo qui hoc petit a mago, per illum

petit a dæmone, quod ejusdem malitiæ est. Sicut qui petit a Sancto ut a Deo impetret, religiose orat, quia per Sanctum a Deo petit; ita ergo hic superstitiose petit, quia per magum a dæmone petit.

7. *Refertur opinio asserens non licere id a mago petere, licere tamen eum ad id cogere minis.* — Hinc vero sumpserunt aliqui occasionem aliter distinguendi inter petitionem et et coactionem, ac dicendi non licere rogare magum, ut maleficium tollat per suam artem, propter rationes factas, nihilominus tamen licere eum cogere minis ac penis, ut tali modo maleficium destruat. Quia hoc non est societatem cum dæmone inire, sed jure suo uti, et quasi se defendere. Item, quia si dæmonem ipsum cogere homo posset, non esset illicitum eum cogere ad tollendum maleficium, quia illud non esset colere illum, sed esset imperare, et quodammodo conculcare. Ita refert ex quodam Remigio Martinus supra, eumque impugnat, ejusque argumenta dissolvit, quæ omitto, quia futilia sunt, et ejus sententia plane falsa et improbabilis. Nam imprimis, si talis distinctio locum haberet, non minus liceret paratum cogere imperio, quam reluctantem cogere minis ac terrore; quia ejus argumenta æque in utroque procedunt, scilicet, quia coactio inhonorat, et expers est omnis pacti, et similia. At utrumque improbabile est: quomodo enim licitum esse potest alium cogere ad malum faciendum, etiam quando alias invitatus est et a tali crimine alienus, si non licet etiam paratum inducere ac rogare? Itaque licet cogere non sit honorare, non propterea non est moraliter efficere, et efficacius causare crimen illud, ad quod faciendum alius cogitur. Et hæc est præcipua ratio malitiæ in hac inductione, quæ efficacior est in coactione; et ideo nullo titulo vel necessitatis vel recepti nocementi honestari potest. Solum ergo habere posset locum illa coactio sine peccato, quando magus, qui maleficium fecit, posset illud destruere absque novo maleficio, novove auxilio dæmonis. Tunc enim licitum esset cogere magum, ut tali modo licito maleficium tolleretur, juxta ea quæ in sequenti puncto dicemus. Et in eo tantum casu procedit alia ratio, quod licet vim vi repellere, et cogere illum, qui nocementum infert, ut cesset, quia id sine peccato optime potest. At tunc impertinens est distinctio, quia tunc non solum licet cogere, sed multo magis rogare, sive paratus sit, sive non paratus, quia non ad malum, sed ad bonum inducitur.

8. *Discrimen quod est inter magum et dæmonem quoad petitionem vel coactionem quæ eis inferatur.*—Unde obiter intelligitur differentia inter dæmonem ipsum, et magum ministrum ejus, quod dæmon in nullo casu potest a nobis cogi vel rogari, etiamsi daremus posse tollere maleficium sine peccato suo; sicut revera posset ex vi objecti, licet ipse nunquam id sit facturus sine aliqua malitia propter obstinationem suam et pravam intentionem, quod esset per accidens, si aliud non obstaret. Obstat tamen imprimis quoad coactionem, quia mortalis homo (seclusa virtute divina, quæ in præsentia non operatur, ut supponimus) non potest cogere unum dæmonem, nisi virtute alterius, ac subinde per pactum cum alio dæmone superiori, qui potest inferiorem cogere. Propter quod recte dixit D. Thomas, quæst. de Potent., art. 10, seclusa virtute divina, non posse dæmonem cogi ab homine, nisi per artem magicam, id est, in virtute alicujus pacti cum superiori dæmone, ut late etiam prosequitur Victor., in dicta Relect., a num. 20. Sicut ergo nunquam licet uti arte magica, ita nunquam licet homini cogere dæmonem. At vero unus homo potest ab alio cogi, et facto, propter majores vires, vel etiam jure, quando sine inductione ad malum, et sine injustitia id fieri potest. Utrumque autem horum concurrens in coactione magi ad destruendum maleficium, quando sine maleficio potest, et ideo talis coactio interdum licet circa magum, nunquam vero circa dæmonem. Similiter ostensum est nunquam licere rogare dæmonem, quia omnis societas cum illo nobis est interdicta, ut contraria fidelitati et religioni debite Deo; at non sic nobis est interdicta omnis societas cum mago viatore, quando cum illo agimus, non ut magus est, sed ut homo; hoc, autem modo rogamus illum, cum ab eo petimus ut destruat maleficium quod sine peccato destruere potest.

9. *An possit hoc peti a mago, qui novit licite et illicito modo tollere maleficia.*—Atque hinc colligitur declaratio ad assertionem proxime positam contra Angel., quæ partim est ampliatio, partim videri potest restrictio ejus. Nam a mago etiam parato ad magiam exercendam, non potest peti expresse ut per illam maleficium destruat, ut probatum est. Unde fit quod, si constet tale esse maleficium, ut sine novo maleficio, seu auxilio dæmonis dissolvi non possit, non licet petere a mago, etiam indifferenter et in communi, ut male-

ficiam dissolvat, quia in tali casu et opere illud est virtute petere ut opus magicum exerceat. Idemque erit si destructio maleficii in genere petatur, non ab eodem mago qui illud fecit, sed ab alio, qui de illo, vel de loco ubi sunt signa ejus, nihil novit; nam in tali homine talis petitio, licet in specie verborum indifferens videatur, revera est petitio maleficii. Quoad hoc ergo aliquo modo ampliatur prædicta assertio. At vero si constet maleficium optime posse absque maleficio novo solvere maleficium, licite ab eo petitur in particulari, ut modo licito, et sine usu pacti cum dæmone, illud destruat, quia hoc non est contra positam assertionem; nec ratio ejus contra hoc militat, cum talis petitio non sit inductio ad opera magiæ. Unde hoc modo non solum licet id petere a parato, sed etiam a non parato; imo a non parato securius petitur, quia quod petitur bonum est, et in illo minus est periculi, cum non supponatur paratus ad opera magiæ præstanda. Difficultas vero nonnulla est, an ab his qui norunt utroque modo dissolvere maleficium, licito, scilicet, et illicito, liceat absolute petere ut maleficium destruant. Potest autem sic petens, triplicem opinionem seu existimationem habere de illo mago, a quo petit. Primo, ut probabiliter credat illum non usurum mala arte, quando per se habet potestatem ad destruendum signum maleficii, et ita dissolvendum illud. Et tunc sine dubio est licitum absolute petere, quia petitio est indifferens ex se, et ex parte personæ cessat morale periculum. Secundo, potest petens timere, et dubitare an alius superstitioso vel licito modo sit dissoluturus maleficium. Et in hoc etiam casu licitum est sic petere, quia etiam petitio est de se indifferens, et potest honesto modo impleri, et in dubio potest præsumi bonum, potius quam malum, et quia petens non constituit alium in morali periculo, de quo ipsi constat, et a fortiori propter ea quæ dicemus in sequenti puncto. Loquimur autem in hoc puncto, quando dubium est de futura voluntate talis hominis; nam si dubium sit de potestate seu scientia, non videtur licere in dubio petere, quia cum constet illum esse maleficium, et non constet illum scire tollere maleficium sine usu suæ artis, præsumendum contra illum est, quia isti frequentius nesciunt solvere maleficia, nisi per artem suam, ut auctores citati docuerunt; præsertim vero quia, si dubito an ille sciat solvere sine maleficio, dubito an illa dissolutio possit licite fieri; id autem de

quo est dubium, an licite fieri possit, nec petendum nec agendum est, stante dubio.

10. *Sententia auctoris.*—Tertio, potest petens certus esse vel probabiliter credere, quod si a tali mago petat destructionem maleficii, potius per artem illicitam, quam per potestatem licitam illud sit destructurus. Et in eo casu, dicunt aliqui non esse licitum petere, etiam indifferenter et in communi. Quod tenet Cajetanus, tomo 2 Opuscul., tract. 12, et noster Martinus indicat, sect. 1, quæst. 2, in fine 4 conclus. Sed oppositum verum existimo: quod tenent aperte Petrus Ledesmus, de Matrimon., q. 58, a. 2, dubio 2, c. 3; Henricus, lib. 2, alias 12, de Matrim., cap. 8, n. 3, in fine; Sancius supra, numer. 41. Et ratio est clara, quia tunc peto rem quam alius licite præstare potest, et habeo jus petendi; ergo nec induco ad malum, nec moralem præbeo occasionem, quia utor jure meo. Et per accidens est, quod alius malitia sua usus sit, nam ego permitto illam, non consensio, nec sum causa ejus. Et hoc probant optime exempla quæ Angelus et Aureolus afferebant. Et si attente legatur Martinus, non contradicit; non enim dicit quod, licet possit et sciat maleficus solvere sine maleficio, malum sit ab eo petere; sed passive ait: *Licet possit maleficium solvi.* Unde videtur loqui in casu, quando maleficium quidem ex se potest dissolvi sine peccato; ille tamen a quo petitur ut illud destruat, non novit illud solvere sine maleficio; de hoc enim tantum exemplum adducit. Et de illo verum est non licere ab illo petere, ut dixi, quia impertinens est respectu talis personæ, quod maleficium secundum se sit aliter dissolubile, si talis persona illum modum licitum nescit; tunc enim absolute ab illa peteretur, quod non nisi illicito modo facere novit; nos autem loquimur quando persona scit, et consequenter potest licite facere, sed creditur non factura; tunc enim ejus malitia non obstat, ut declaratum est, et in hoc sensu loquuntur Ledesma et Henricus, quos pro se Martinus citat.

11. *Cajetani opinio rejicitur.*—Cajetanus autem aperte sentit contrarium, non tamen sufficienter id probat. Ait enim oportere particulare opus petere, et non vage, relinquendo in arbitrio pravi hominis petitionem propriam. At enim satis est petere effectum determinatum, qui possit licite ab alio fieri, neque oportet semper medium aut modum determinatum proponere. Alias non posset ab infideli peti ut juret; sed oporteret petere ut per verum Deum juret, et sic de aliis. Unde etiam falsum

est quod sumit, tunc petitionem fieri a maleficio, ut talis artifex est; quia non petitur opus quod ex se requirat talem artem, ut ex suppositione constat. Ergo talis petitio ex vi verborum non dirigitur ad artificem pravum, ut sic, sed ad illum hominem, ut tenetur dissolvere maleficium, quæ petitio ex natura rei videtur ita intelligenda, etiamsi absolute proponatur. Quod ergo Cajetanus docet, est bonum consilium, non tamen simpliciter necessarium per se loquendo, et ex vi religionis. Quod addo, nam si esset spes quod, petendo et rogando, ut medio licito utatur, ad id posset induci, et retrahi a peccato, charitas obligaret ad id consulendum et petendum tali modo; quando vero non est spes, etiam ipsa charitas non obligat, quia utor jure meo, et illa est tantum permissio. Cavendum enim est ne adhibeatur aliqua cooperatio ad maleficium si fortasse magus velit maleficio uti, quod non potest sine cooperatione petentis vel maleficiati applicari; talis enim cooperatio nunquam licet, quia determinate est ad actum per se illicitum.

CAPUT XIX.

DE PŒNIS QUAS DIVINI, MAGI ET MALEFICI INCURRUNT.

1. *Eadem est pœna divini, magi et malefici.*—Quæstionem hanc simul de his omnibus criminibus, seu modis committendi hoc crimen, tractandam reservavimus, quia fere jura omnia, tam canonica quam civilia, eisdem pœnis afficiendos decernunt eos, qui talia crimina committunt, ut videre licet tota causa 26, in Decret., et Codice, toto titulo de Malefic. et mathem. Atque hæc est regula generalis: si vero aliqua invenitur exceptio, breviter adnotari poterit. Quin potius etiam in lege veteri eadem pœna his omnibus criminosis imponebatur, et sub eodem tenore legis ac prohibitionis fere semper ponuntur. Nam licet Exod. 22 solum dicatur: *Maleficos non patiaris vivere*, tamen nomine maleficorum isti omnes comprehenduntur; quia in propria et usitata significatione non solum dicitur maleficus, qui arte magiæ ad nocendum utitur, sed absolute qui pactum habet cum dæmone, et aliquid ex illo operatur. Unde Levit. 20 additur: *Vir sive mulier, in quibus pythonicus, sive divinationis fuerit spiritus, morte moriantur*, etc. Et Denteronom. 18, fere omnes modi hujus peccati distincte numerantur, et subdi-